

A SZAJOLI OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK TÖRTÉNETE

Összeállította: Kapocsi Antal

1972.

Az összeállításhoz alapot szolgáltató dokumentáció:

Községi Elöljáróság iratai 1944-1950.	Megyei Levéltár
Községi képviselőtestületi jegyzőkönyvek 1944-1950.	Megyei Levéltár
Községi Tanács iratai 1950-1958.	Megyei Levéltár
Községi Törzslap	Községi Tanács
Iskolai törzskönyvek, statisztikák	Második füzet
1986-os kiadás, Verseggy Könyvtár	

Élőszóban nyújtott tájékoztatást: Szőke Antal, Cecei Ottó

Az adatokat rendezte és „A szajoli oktatási intézmények története” címen megírta: Kapocsi Antal általános iskolai igazgató

Szajol, 1972. augusztus 1.

BEVEZETÉS

A KÖZSÉGRŐL ÁLTALÁBAN

/Középkor – újkor/

„A község neve a XIX. században: Tisza-Szajol.

Szajol soha nem volt alárendelt jobbágy hely. A „Szajoli nemesek” a XIX. században fordulnak elő először, mint az egri püspökség Tiszapüspöki birtokának szomszédjai.

Tisza-Szajolban 1332-35-ben rk. anyaegyház volt, mely a kemei főesperességhez tartozott. Még 1640-ben is volt itt plébános. A reformáció Szajolban nem ért el eredményt. Hogy mikor szűnt meg itt az anyaegyház, pontosan nem tudni. Mindenesetre, amikor 1723-ban Tisza-Püspökiben a plébánia létrejött, akkor már ehhez csatolva jelenik meg az anyakönyvekben.

A jelenlegi templomot 1883-ban áldották meg. A nagyoltár képet, - mely Szent Istvánt ábrázolja – valószínűleg Danhauser festette Bécsben. A nagyorgonája 4 változatú volt.

Az 1800-as években a szajoli határ kiterjedése 1556 724/1200 hold. A Fejér, Hegedűs, Lajkó, török családok s a leszármazottai bírják, - így a birtok szerfölött elaprózódott. Egyetlen nagyobb birtokos ebben az időben Fejér Lajos.

A lakosság nagyobb részének csak 1-2 holdnyi birtoka, vagy csupán háza van, jobbára más határból él: ha kap haszonbérbe vagy felébe munkálja a földet. A gépek által jobbára a nyomtatástól elüttetvén – most már csak aratni s napszámra jár a szomszéd pusztákra -, vagy végre lélekvesztőjén bónézva halász a Tiszán.

Egy tehénkén s pár sertésen kívül egyéb jószágga nincs, ha a rossz években nem arathat, avagy napszám nincs, nagy rész ínséggel küzd. A helység nagyobb része rendetlenül épült, sikátorai szerfölött szűkek, s ha sok akácfa nem lenne a helységben, tűzveszély alkalmával könnyen porrá égne.

A népviseletnek semmi típusa nincs. Aránylag sok a néma, minek talán a rokonok közti házasság az oka. Gyakori a helység lakói, főleg a fiatalabbjai

között a véres verekedés. Izrael fiai közül egy próbált már a községben szerencsét, de egy sem bírt itt zöldágra jutni.”

/E.E.T.1886./

Az 1900. évben a község területe: 1167 kh. Lakója 1371 fő. Lakóház: 236.

Legújabb kor:

A község területe:	1930	1862kh lakosa:2809	lakóháza:
	528		
	1941. 6423	2955	610
	1949. 6425	3064	716
	1960. 6425	3502	967
	1970. 6425	3991	1192
	2000.	4000	1500

1972-re az újtelepi rész szinte teljesen beépült korszerű lakásokkal. A fejlődés minden vonatkozásban rendkívül dinamikus. A község lakóinak életszínvonala általában jó.

A Vörös Csepel Mezőgazdasági Termelőszövetkezet 4472kh földön gazdálkodik, 530 taggal Munkájukat 9 kombájn, 18 traktor, 5 teherautó, és sok más munkagép segíti.

A helyi üzemekben 339 ipari munkás dolgozik, a kereskedelemben 47 fő. Több száz vasutas és ugyancsak több száz ipari munkás dolgozik vidéki munkahelyen.

A gazdasági helyzetre némiképp utalnak a következő adatok:

Villanyhálózatba bekapcsolt lakás: 1074. Vívezeték hálózatba bekapcsolt ház: 65. Közút: 21. A községben 741 szarvasmarha, 2031 sertés, 10 motorkerékpár, 26 személygépkocsi van

1968-as adat szerint a rádió előfizet: 918, a televízió előfizet: 581. 11 kiskereskedelmi bolt – 2 italbolt, 1 vendéglő, 1 espressó, 1 mozi – 1 kultúrház üzemel. A községben 2 orvos és 1 állatorvos van.

Felnőttek, gyerekek jól öltözöttek. A nyomor ismeretlen. Vannak ugyan úgynevezett veszélyeztetett körülményű családok, de ezeknél a legtöbb esetben a túlzott alkoholfogyasztás, s az ebből adódó erkölcsi problémák okozzák a rosszabb viszonyokat.

Adatok a népesség iskolázottságáról:

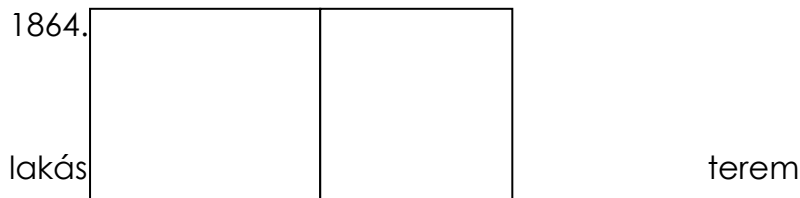
	1949.	1960.	
Lakos	3064	3502	
Nem ír , nem olvas		239	105
Ált. isk. végzett	260	483	
Érettségizett	29	76	
Egyetemet, főiskolát végzett	-	16	

I. AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYRENDSZER KIALAKULÁSA

Fő út 1.: Ezen a telken épült a község első iskolája 1780-1790. A telek hátsó részén állt a nádtető, vályogépület, melyben egy, a tanítás céljait szolgáló helyiség, valamint a kántori lakás. Ebben a iskolában tanított a mindenkori kántor. Innen az iskola neve: Kántor iskola.

„1864-ben ezt az épületet lebontották s az utca részen épült fel az új iskola a hitfelekezet és közbirtokosság költségén. Az épület fazsindelyes, hossza 11, szélessége 5 öl. Az iskolaterem igen tágas, hossza ugyanis 6, szélessége 4 öl. az épület többi része a kántortanító /ki egyszerismind egyházi/ lakásául szolgál.

1936. Ennek a helyén épült meg a jelenlegi formájú épület téglából, cseréptetővel, 1 tanterem és 1 lakásrészsel.

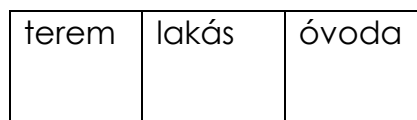

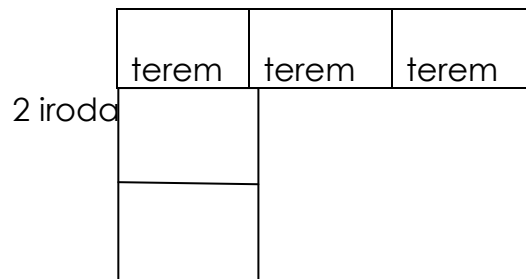
Fő út 6.

1893-ban, az utcai fronton épült meg a Kovasoczy iskola, óvoda. /Kovasoczy István egri kanonok – az ő alapítványából építették./

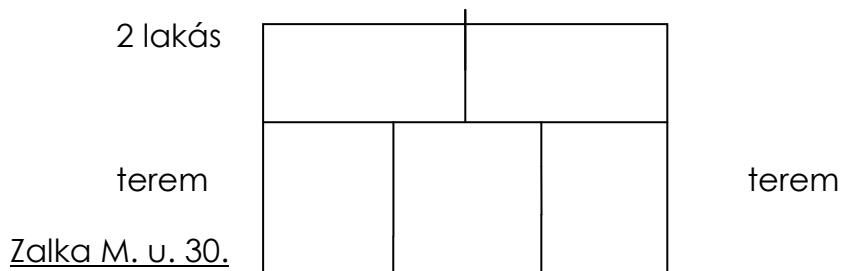
Az épületben 1 óvodai terem, középen 1 lakás, a templom felőli részen 1 iskolai terem van. 1967-ben ezt az épületet felújítják, átalakítják, s 1 szárnyat építenek hozzá. /560.000ft/

1910. A telek alsó részén megépül a jelenlegi alsó épület, benne két tanterem és két lakás.

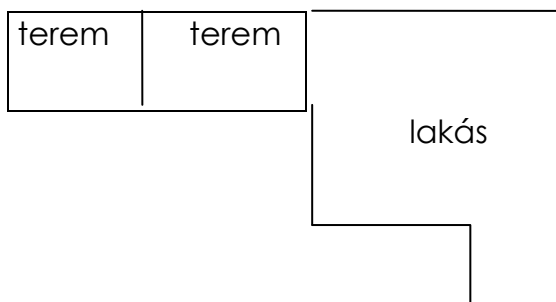
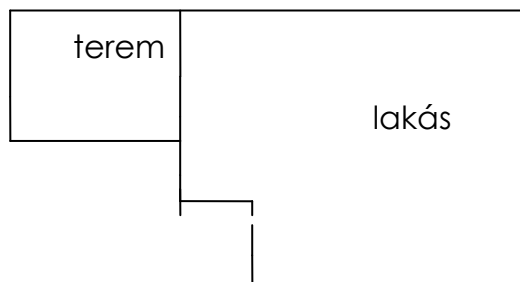
1971. Kialakították az alsó épületben az előadótermet és 2 szertár helyiséget.

/Egy időben Szent Imre telepi iskola néven az akv-ben. 1946./47/48./

1929. megépül 1 tanterem és 1 lakás.

1958. 1 tanteremmel, folyosóval, s 1 kisebb helyiséggel bővítik ezt az iskolát.

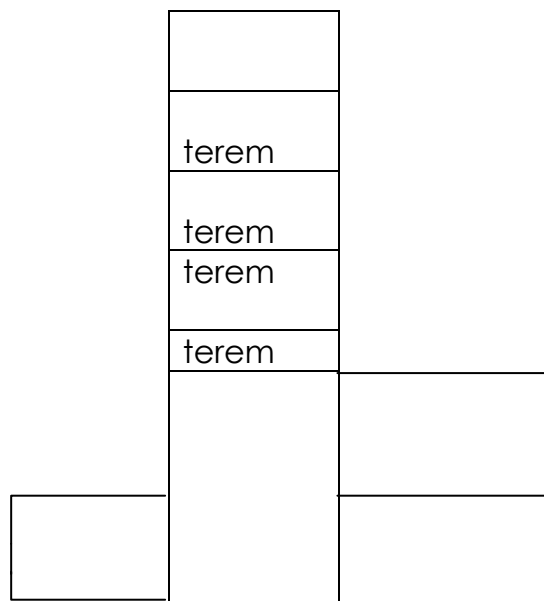

Zalka M. u. 45.

1959. Felépült az újtelepen az új 4 tantermes iskola.

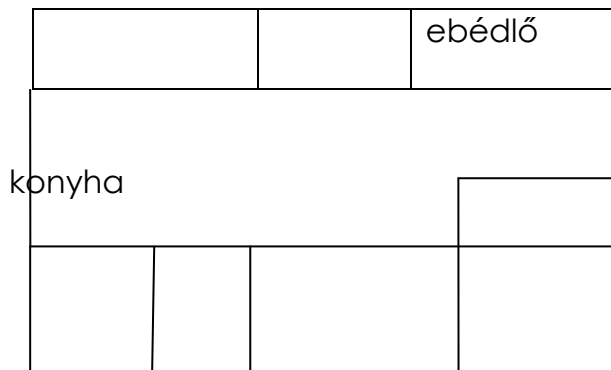
1971. Az épület belső végén hozzáépítéssel kialakították a vízőblítéses WC-t, valamint 2 új szertárat. Ide csatlakoztatva alakult ki a járás akkor legkorszerűbb előadóterme, korszerű visszajelző berendezéssel.

iroda

1968 szeptemberében üzemelni kezd az ezen a telken felépített központi konyha.

Fő út 20.

1945-ig katolikus gazdakör.

1946-ban létesült itt 1 tanterem /iskolai/ és 1 óvónői lakás.

1961-ben átjött ide a Fő u. 6. sz. alól az óvoda.

1966-ban lett két foglalkozási terem kialakítva s megszűnt itt a lakás.

Nagytenyő-pusztai uradalmi elemi népiskola

Működésének kezdetét pontosan nem ismerjük. Annyi bizonyos, hogy a XX. század első éveiben ár folyt itt tanítás. /1902-03/ Itt 1 tanterem volt. Az utolsó tanítási év 1953/54. év, ebben az iskolában, a felszabadulásig hat, 1946/47-től négy osztály van itt.

Történelmi események, társadalmi változások hatása:

Egyházi időszak:

Az iskolák fenntartója, a felszabadulás utáni államosításig a római katolikus egyház. Ennek megfelelően Szajolban római katolikus elemi népiskola volt.

Irányítótestülete az iskolaszék, - s a tulajdonképpeni vezető az iskolaszéki elnök – a mindenkori plébános. A nem egyházi személyiség, - mint vezető – csak címzetes igazgató volt.

Egyébként az iskolákban „civil” tanítók tanítottak. Kivételt képez ez alól a Fő út 6. sz. alatti Kovasóczy iskolánál az 1937-1948-ig tartó időszak. Ugyanis 1937-ben az „Isteni Megváltó Leányai” elnevezésű női szerzetesrend veszi át ebben az iskolában a tanítást, s ezt javarészt ők látják el.

A Nagytenyő-pusztai iskola helyzete sem egyforma. Működésének kezdetétől 1944-ig uradalmi iskola volt. A gróf Almássy-féle hitbizományi birtokhoz tartozott s fenntartója az uradalom.

A tanítót a gróf fogadta, fizette. Az egyház itt a hitoktatást látta el.

Az iskola a II. Világháborúban erősen megrongálódott, s uradalmi jellege is megszűnt.

„A Községi Elöljáróság 1945. júniusában jelenti, hogy az uradalmi iskola fenntartását rossz anyagi helyzete miatt nem tudja vállalni. A róm.kat. egyház vállalná, de a épület használhatatlan, s rendbe hozása az ott lévő katonaság miatt nem megy.”

Majd júliusban a „Képviselőtestület hozzájárul az uradalmi iskola felekezeti iskolává változtatásához. A személyi kiadások 25%-át, a dologi kiadások 75%-át vállalta át a község. A volt bérgazdaság területén akkor mintegy 10 beiskolázatlan gyermek van.”

A tanítás azonban csak 1946/47 iskolai évben indul meg, ekkor már mint róm.kat. elemi népiskolában. Magát az épületet azonban véglegesen csak „1948-ban állította helyre a vasutasok szakszervezetének helyi csoportja rohammunkával.”.

A Tanácsköztársaság kikiáltásakor a 4-6. osztályt Feisthamer Károly tanító tanította 1919. március 22-én elmondta a tanulóknak, hogy megalakult a Tanácsköztársaság, s hogy megváltozik az iskolai tanítás is.

Néhány nap múlva már a hittan órák helyett politikai órákat tartott, melyeken ismertette a Tk. rendeleteit, s arról beszélt, hogy mi a célja a Tk-nak. A „Vörös Újságot” az állomásról mindennap bevitték neki s azt a gyerekeknek is odaadta olvasni.

A hitoktatás a templomba került, de 2-3 alkalommal nem tudta a plébános megtartani, mert a gyerekek nem mentek.

Visszaemlékezés szerint : még a kántort is „kántor elvtársnak” szólították.

Igaz, az akkori kántor Renner József, a községi direktórium tagja lett s a maga nagy tekintélyével rendet is tartott.

A tanítás ebben az időben is rendesen folyt.

A tiszai harcok idején – amikor a Vörös Hadsereg itt támadó csapatrészei a románokat kiszorították a faluból – az üldözés közben foglyul ejtettek 10-14 éves fiúknak adták át, akik fegyverrel a kézben kísérték be azokat a községbe.

A Fő út 6. száma a épületben, a Tanácsköztársaság leverése után, illetve a harcok alatt itt tartózkodó román csapatok okoztak komoly károkat – felégetve az összes berendezést.

Fölszabadulás után:

1944. október 25-én felszabadult Szajol.

„A tanítás 2 teremen 1945. január 8-án megindul. Hat osztály jár félnapos váltakozó rendszerrel. /Az akkor 5 tanteremből csak kettő használható. 1 terem bombatalálat miatt, 1 teremben orosz katonaság volt, 1 teremben pedig nincsenek padok./”

„Bombatalálatot kapott a Zalka M. u. 30. szám alatti iskola s itt a tanítás csak 1946/47-ben indult meg.”

1945. április 20-án ad ki a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye tanfelügyelősége egy rendeletet a „Tanítók önképzése” tárgyában, Vidor Győző sk. tanügyi vezető aláírásával.

A rendelet szövege azért érdekes, mert a maga túlzásaiban is hűen tükrözi a szándékot, a célt. Érdekes azért is, mert hiszen Szajolban zömében szerzetes nővérek tanítottak még akkor. A rendelet szövege:

„Az új demokratikus Magyarország felépítésében kimagasló szerep vár a tanítókra. E szerep méltó betöltéséhez megfelelő szellemi felkészültség kell. A tanító csak állandó önképzéssel tud hivatásának megfelelni. Miután a múltban e téren a tanítóság meglehetősen széles rétegében sajnálatos mulasztások történtek, kívánatosnak látszik, hogy a tanítóságot fokozott önképzésre ösztönözzük s e szellemi munka irányvonalát ellenőrizzük.

Ezért elrendelem, hogy a tanítórend minden egyes tagja köteles olvasmányairól, laponként megszámozott füzetben feljegyzéseket vezetni. E feljegyzések módjára vonatkozóan a következőket ajánlhatom...

Szépirodalmi műveknél feljegyzendő: a mű írója és címe, tartalma. Hasznos, ha kiírjuk a stílusban megkapó részeket, az író gondolatait, növeli a feljegyzések értékét, ha végül megbíráljuk őket. Ajánlatos olvasmányok: a magyar és világirodalom klasszikusai és a legújabb kori írók művei. /Tolnai, Krúdy, Móricz, Márai, Tamási, Szabó D. , Tersánszky, Nagy L. , Darvas, Kosztolányi, Illés stb. írásai./ Olvassuk állandóan: Vörösmarty, Petőfi, Arany, Ady, Babits, Tóth Á., József A., Fodor J., Sárközi stb. költeményeit.

A tudományos művek közül olvassuk főleg a közgazdaságiakat, történelmieket, természettudományosokat, a falukutatás irodalmát. /Féja, Erdei, Szabó Z., Kovács I., Veres P., stb./ műveit.

A feljegyzéseket az iskola igazgatója havonként egyszer aláírja és keltezi. A tanév végén, az év folyamán feljegyzett olvasmányokról kimutatás készítenőd. /A tanító neve, a művek szerzője és címe./ Ez a kimutatás ebben az évben – kivételesen – szept. 15-ig terjesztendő fel a kir. tanfelügyelőséghez.

Az iskolalátogatók elsőrendű kötelessége lesz az, hogy a feljegyzéseket átnézze, ennek alapján a tanítóval az olvasott műveket megbeszélje s a további olvasmányokra nézve irányítást, útmutatást adjon. A megtelt füzetek is megőrzendők" /275/1945.sz./

A tanítóságra komoly társadalmi feladatok is várnak. Erre mutat az a leirat, melyet a Községi Elöljáróság kapott a vármegyei Tanfelügyelőségtől.

Tárgy: Földreformmal kapcsolatos felvilágosító munka.

A leirat kivonatos szövege:

„Évszázadokra visszanyúló küzdelem után a magyar föld végre egyedül jogosult birtokosának, a magyar népnek kezére került.”

„Annak ellenére, hogy a magyar nép jövő sorsát meghatározó és eldöntő eseményről van szó, mégis olyan jelenségek mutatkoznak, hogy az eddig félrevezetett, kihasznált, kiuzsorázott, emberi érzéseiben és méltóságában megalázott népünk sok helyen tartózkodik, idegenkedik immár törvényesen biztosított igényeinek érvényesítésétől”

„Nekünk, nevelőknek kell sürgősen felvilágosítani népünket, hogy övé ez a magyar föld, ő harcolt, verejtékezett érte és egyedül ő tudja megművelni két keze munkájával.”

„Fel kell tehát világosítani, hogy az új helyzet megváltoztathatatlan, kialakuló rendjét semmi veszedelem nem fenyegeti és amit most birtokába vesz, amibe munkát fektet, az örökre és visszavonhatatlanul jogos tulajdona marad.”

„Fenti és az egyetemes magyarság érdekeit szolgáló nagy cél eléréséből – a hatáskörbe tartozó valamennyi nevelő tanár, tanító egyaránt vegye ki részét. Találják meg a legalkalmasabb módját a felvilágosító munka azonnali végrehajtásának. Debrecen, 1945. márc.31. Dr Juhász Géza tanker.főigazgató”
/KE.it./

1947. márc. 1. Községi Elöljárósági gyűlésen a 8. osztályos általános iskola biztosítására megszervezték, illetve jóváhagyták a 8. szerzetes tanítónői állást.

Államosítás

”1948. május 28-án rendkívüli Képviselőtestületi ülést hívtak össze a Dolgozók Pártjának csoportja kérésére – a felekezeti iskolák államosításával kapcsolatos állásfoglalás ügyében.

Azonban mivel erre az időre a község háza előtt több száz főnyi gyűlt egybe s fenyegető magatartást tanúsított az államosítás ellen – így ez a szabad elhatározáson alapuló határozathozatalt lehetetlenné tette – ezért a Dolgozók Pártjának jelenlevő képviselői: Polyák János, Török Mihály, Fehérvári Sándor, Seress Gábor, valamint Veréb Mátyás NPP-i képviselő a napirendről való levételt szavazza meg, - a többiek ugyancsak a levételt – de egyúttal a képviselőtestület illetéktelenségének kimondását szavazzák meg.” /A gyűlést nem tartották meg.”/

„1948. június 11. Megjelenik az iskolák államosításával kapcsolatos rendelkezés. A Községi Elöljáróság a lakosság felé felhívással él: őrizze meg nyugalmát... Június 13-án Benke plébános is nyugalomra intette a beszédében a lakosságot.”

1948. június 18. Jegyző felkéri a plébánost, hogy az államosítás végrehajtásával kapcsolatban a leltári állomány átadásához küldjön ki képviselőt. Szőke Antal gondnokot küldik ki.

Erről az eseményről az alábbi jkv. készült:

„Jegyzőkönyv. Készült 1948. június hó 18-án a felekezeti iskolák államosításával állami tulajdonba ment, volt r. kat. iskola berendezési tárgyainak leltározásáról. Jelen vannak:

1. A r. kat. iskola részéről: Szőke Antal gondnok
2. Községi Elöljáróság részéről: Mészáros Sándor községi tanácsos és Hajnal István leltározó közeg. Szilávik Gábor igazgató tanító.

Kapott rendelkezés folytán községi előjáróság részéről Seress Gábor közs. főjegyző, Mészáros Sándor közs. tanácsos és leltározás céljából kiküldött Hajnal István h. irodatiszt megjelentek Benke István r. kat. plébános, mint r. kat. iskola egyházi elnöke előtt és tudomására hozták, hogy felettes hatóságtól kapott rendelkezés folytán a felekezeti iskolák államosításával állami tulajdonba menő r. kat. iskolai berendezési tárgyakat leltárba kell foglalni, miért is felkéri vezetőjegyző Benke István r. kat. plébános urat, hogy a leltározás megejtése céljából az egyház, illetve a r. kat. iskola képviselőjét küldje ki. Felkérés folytán Benke István r. kat. plébános egyházközségi egyházi elnök az állami tulajdonba menő volt iskola részéről a berendezési tárgyak leltározásához az iskola gondnokát, Szőke Antalt küldi ki. Ezután a községi előjáróság és a r.kat. egyház kiküldöttjei bizottsággá alakulva a r. kat. iskolaépületeket sorra járva megejtik az iskola rendezési tárgyak leltározását az alábbi eredménnyel:

I.	Kántor Iskola:	VI.osztály 1 db feszület, 1 db tanítói asztal, 1 db pódium, 1 db kályha, 1 db háromlábú tábla, 1 db szekrény, 1 db kétfogú ruhafogas 11 db négyszemélyes pad, 4 db festett ruhafogas a folyosón /rossz/.
II.	Óvodai iskola:	Óvoda 1 db feszület, 2 db 2méteres festetlen asztal, 1 db festett 3 méteres asztal, 1 db festett 2méteres asztal, 10 db támlás pad, 10 db mesekép /szemléltető/, 1 db gyékény futó- szőnyeg 9m-es, 1 db 4m-es és 1 db 6 m-es gyékény futó- szőnyeg, 1 db kályha, 2 db beépített polc, 1 db festett szek- rény, 4 db fali fogas, 1 db négykerekű játszókocsi festetlen, 1 db állványos gyermekhintá deszkából /az udvaron/.

Napközi otthon konyhája: 1 db asztalitűzhely, 2 db mérőkanál, 2 db zománcozott lábas,

6 literes, 1 db zománcozott lábas 10l-es, 1 db bádogg moso-

gató dézsa 15 l-es, 1 db bádogg vízeskanna, 1 db zománcozott

fazék 18 l-es, 1 db bádoggfazék 50 l-es.

V. osztály: 1 db feszület, 1 db festett szekrény, 1 db háromlábú iskola-

Magyarország általa-

lános iskolai falitérképe.

VII. Osztály: 1 db feszület, 10 db 2m-es iskolai asztal, 1 iskolai tanító asz-

tal, 1 falitábla.

Alsó iskola: I-II. osztály: 1 feszület, 1 tanítói asztal, 21 kétszemélyes iskolai pad, 1 há-

romlábú tábla, 1 kályha, 1 festett szekrény, 1 kicsi, kézi szá-

mológép, 1 háromfogú ruhafogas.

III-IV. osztály: 1 feszület, 21 kétszemélyes iskolapad, 2 négyszemélyes pad,

szemléltető törté-

nelmi falikép, 7 ruhafogas rossz állapotban.

Újtelepi iskola: I-II. osztály: 9 db 4 személyes pad, 1 állványos tábla, 1 kályha.

Tanyai iskola: 1 feszület, 1 magyar címer papírból, 1 tanítói asztal,

2 szék, 1 ülőszámoly, 1 állványos tábla, 11 3személyes pad,

1 3személyes iskolai pad, festetlen, 1 kályha, 16
3,5m-es

deszka, 6 használt gerenda.

Ezzel a leltárba foglalt iskolaberendezési tárgyak taníttatási célokra az iskolának visszahagyva Szlávik Gábor igazgató tanító és Szőke Antal iskolagondnok gondjaira bízattak azzal, hogy a leltári tárgyak meglétéért és sértetlenségéért egyetemlegesen anyagilag és büntetőjogilag felelősek. A jegyzőkönyv felolvasás után helybenhagyólag lezáratott és aláíratott. Kmft.Seress G., Mészáros S., Szőke A., Andrassy Lenke jkv. v.Hajnal I., Szlávik G., Benke István. /ad.8. eln./1948./

Főjegyzői jelentés 1948 aug.23-án az újkenyér ünnep megrendezéséről:

Az ünnepély aug. 20-án reggel 8 órakor kezdődő istentisztelet bevezetésével – mise utáni időre – a községháza előtti térre volt kitűzve, s azon megyei és országos küldött is volt. Az istentiszteleten nagy számú közönség – sok fiatallal, akik azonban utána tüntetően hazamentek – így ott csak a pártszervezetek néhány tagja és kevés iskolás gyermek volt. Így az ünnepély a nagymise utáni időre halasztódott, de akkor sem voltak sokkal többen... Itt jelenti még:

„a szerzetes tanítók az államosítás után nem kérték felvételüket, tanítást, demokratikus nem vállalnak – de a községben maradnak s az államosított iskolában hitoktatással a vallásos alapon népneveléssel foglalkoznak.”

„1949. májusában tüntetően nagyméretű bémálás volt Szajolban, melyen egyes pártvezetők is részt vettek. Utána községi taggyűlés volt, ahol a szervezésben és lebonyolításban résztvevők azonnali pártbóli kizárását követelték.”

Az ingatlanok államosítása 1950. május 20-án történt meg, illetve akkor volt kinn a Bizottság.

1950. aug.26-án a Szolnok Megyei Tanács IX. Oktatási és Népművelési Osztályának oktatási Alosztályától 1215-2-4/1950. sz. irat megy ki:

Tárgy: Szajoli r. kat. iskolai lakás kiigénylése. Apáca Zárda Főnöknőjének Szajol:

„Értesítem, hogy a Bem apó utcában lévő 2 tantermes iskolával egybeépített apácai lakásrészt a két tagú államosítási bizottság a magyar kincstár tulajdonába vette át. Az ingatlant államosító jkv. jóváhagyása végett a V.K.M.-hez felterjesztést nyert. A minisztérium jóváhagyása a közeljövőben megérkezik. Felhívom figyelmét t.Címnek, hogy abban a pillanatban, amikor az államosítás jóváhagyása megtörténik, a épületből azonnal ki kell, hogy

költözködjének. Lakásról előre gondoskodjanak, nehogy az épület birtokba vételénél akadályok merüljenek föl.”

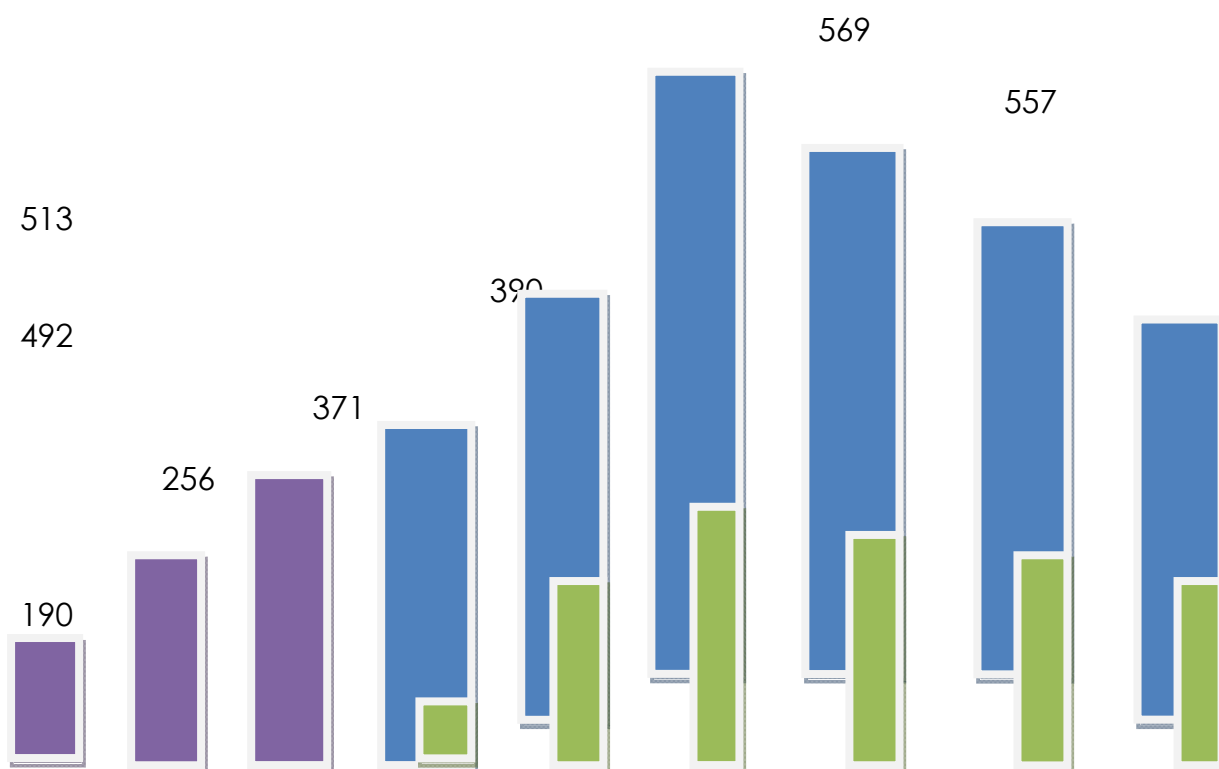
Majd 1950. szept. 25-én ugyanonnan 1215-3-5/1950. sz. alatt a szajoli R.k. Egyházközség címére érkezik:

„A VKM 1215-473-6-1/1960. sz. alatt kelt rendeletével a szajoli volt rk. iskolaépületet, amely Rákosi Mátyás u. 4 sz. alatt fekszik, s amely a szolnoki 123 számú telekkönyv betét Á+1 sor 348/3 hrsz. alatt felvett 904 négyszögöl, továbbá ugyanazon telekkönyvi betét Á 32 sor 348/ hrsz alatt felvett 318 négyszögöl nagyságú ingatlant foglalja magában teljes egészében államosította.

Ezek szerint az eddig a szerzetes nővérek által lakott épületrész is államosítva lett, mért is kérem, hogy a szerzetesnővérek által lakott épületrészt és az általuk használt kerthelyiséget azonnal üríttesse ki és azt az iskola igazgatójának adta át. Végrehajtó Bizottság rendeletéből Dr. Szalay Jenős k. főelőadó.”

II. LÉTSZÁMOK, OSZTÁLYOK – létszámalakulás

(Belső, zöld oszlop: újtelep)

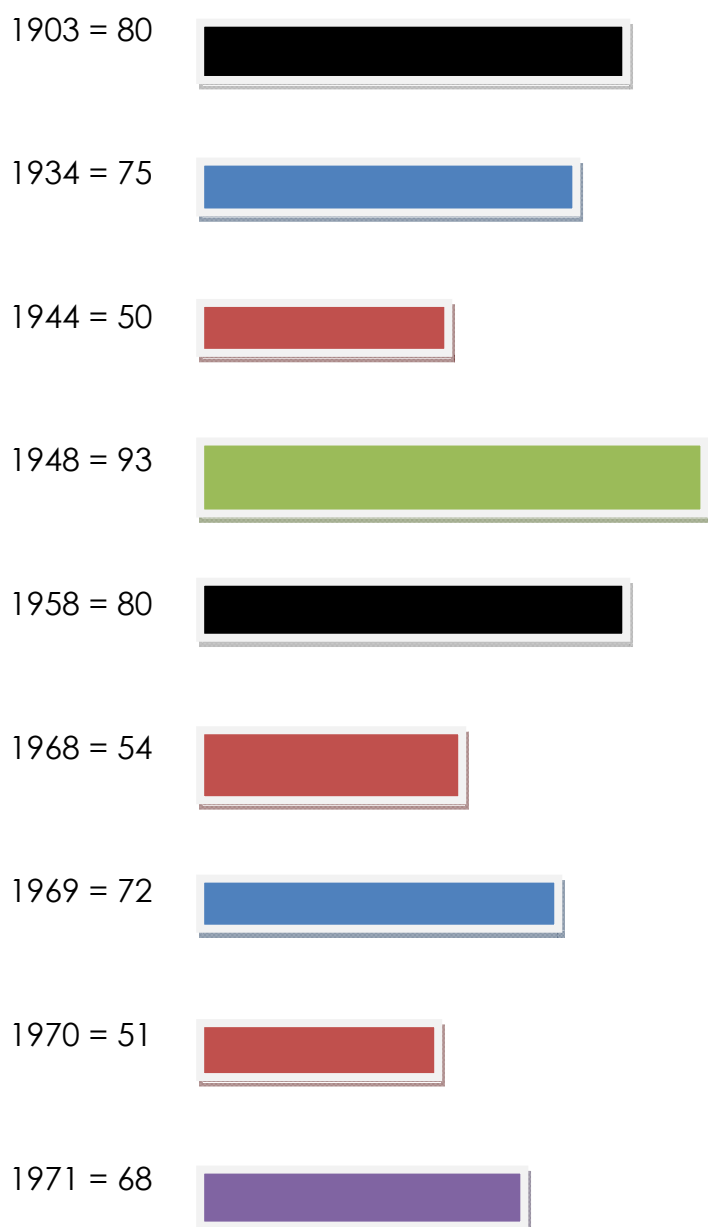
1903/4 1971/72	1944/45	1945/46	1948/49	1958/59	1968/69	1969/70	1970/71
-------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Újtelepi adatok: 282			69	250	343	327	300
-------------------------	--	--	----	-----	-----	-----	-----

Nagytenyő-pusztá:

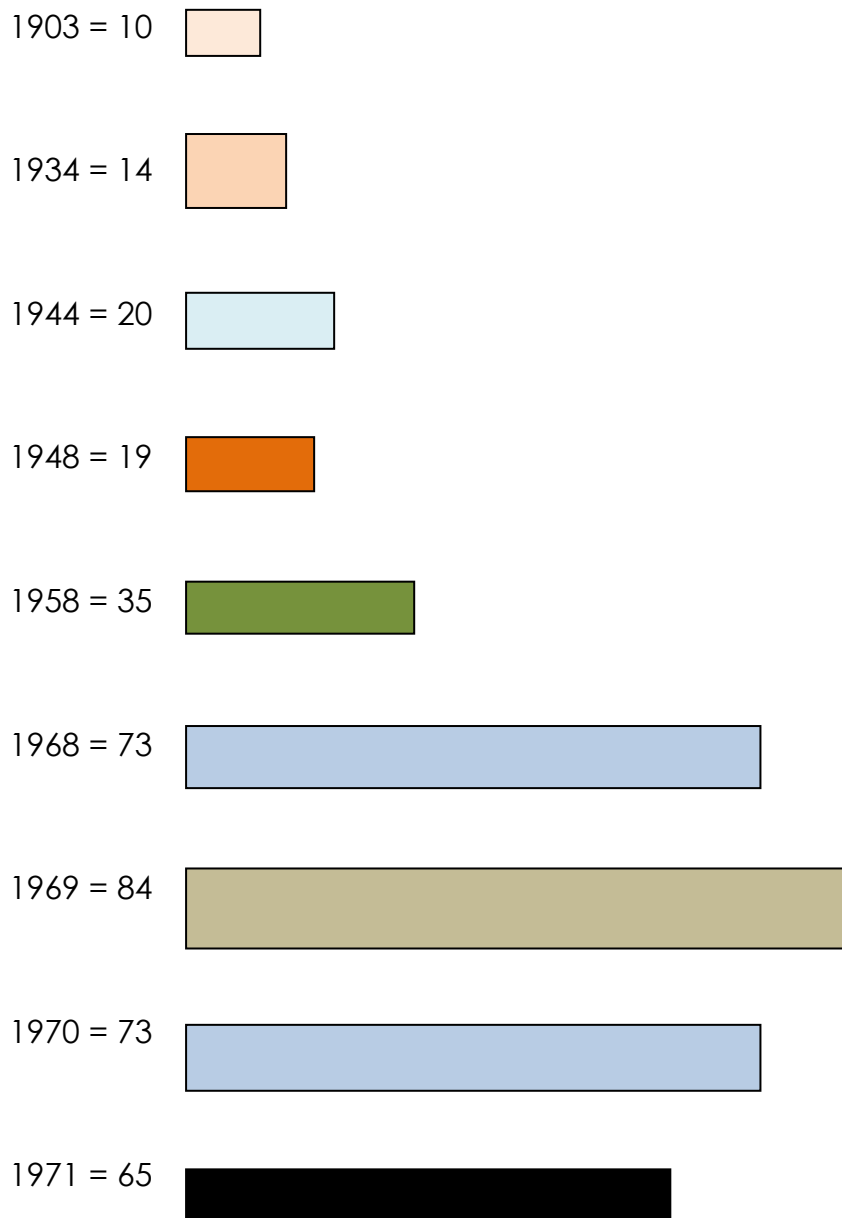
1903/04 = 30	1940/41 = 73
1934/35 = 77	1946/47 = 43
1936/37 = 64	1951/52 = 33

Első osztályosok száma:

Legmagasabb osztályt végzők száma:

6.o. _____ 8.o.

Családszociológiai adatok:

Apa foglalkozása:

1903/04 fölm.: 25% napszámos: 57%

1934/35 Nagytenyő-pusztai iskolánál:

Béres: 40%

kocsis: 24%

summás: 5%

kanász: 4%

csikós: 1%

fejő: 4%

gépész: 5%

1946/47-ben ugyanitt Újgazda: 93%

1972-ben végzett vizsgálat az alábbi képet mutatja a tanulók családi körülményeiről:

	%
Mindkét szülő dolgozik:	61
Vasutas család:	34
Tsz-tag van a családban	22
ÁFOR telepen dolgozó van a családban	20
Szolnokon dolgozik anyja: 10%, apa	33
Apa fizikai dolgozó	83

Lakáshelyzet:

1 szobában lakik a család 1,5

1 szoba-konyhás lakásban 29

2 szoba, konyhás lakásban	38	
2 szoba, konyhás, fürdőszobás	15	
3 szoba, konyha, fürdőszoba	10	
Mosógép van	73	
Hűtőszekrény van	24	
Televízió van	83	
Sem rádió, sem televízió nincs	1	
Középiskolai vagy magasabb végzettsége van vmely szülőnek	17	
Iszákos az apa	12	
Nem törődnek a gyermekkel	4	
Szülői értekezletre eljáró szülő	66	

Szervezeti formák /osztályok/:

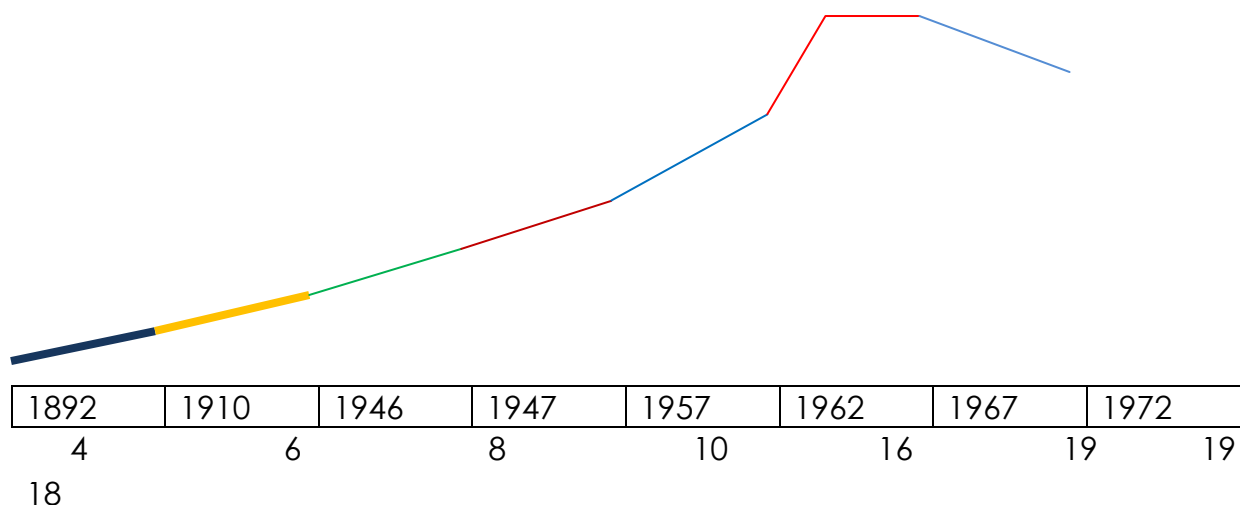
A tanítás megindulásától 1892-ig első és második osztály volt, illetve ezen a szinten folyt a tanítás – tehát lényegében írni, olvasni tanítottak.

1893-tól, a Kovasóczy iskola felépítésétől már első, második, harmadik, negyedik osztály működött. /Az 1-2 osztály a Kántor iskolában, a 3-4. osztály a Fő út 6. sz. alatt./

1910-től hat osztályú lesz az iskola, miután a Fő út 6. sz. alatt az alsó épület elkészült.

1945/46-ban már nyolc osztályról adnak ki bizonyítványokat. 1946/47-ben két első és 2 második osztály van. Az iskolában 10 tanulócsoporthoz tartozott.

1948/49-ben ugyanez a helyzet.

Tanulócsoporthok alakulása:

A tanítás délelőtt és délután folyt, délben haza mentek ebédelni és kettőtől négyig újra fenn voltak.

Óvodai csoport 1966-ig 1 volt.

Ez a 1944/45-ben napközisre lett szervezve, ebédet kaptak a gyerekek. 1966-ban szerveződik a második csoport. Az óvoda 60 férőhelyes. Ebben a keretben az óvoda egyre kevésbé tud megfelelni az igényeknek, 1969-től a szeptemberi felvételeknél annak dacára, hogy 120%-ot vesznek fel, - minden évben 20-30 olyan gyermek kimarad, akinél pedig mindkét szülő dolgozik.

III. Tanulmányi kérdések:Tantárgyak a múltban:1903.

1.o.: Magaviselet, szorgalom, hit-és erkölcsstan, beszéd és értési gyakorlat, magyar olvasás, számtan, szépírás.

2.o.: Ugyanezek + éneklés.

3.o.: Ugyanezek + magyar nyelvtan, magyar helyesírás, folyékony olvasás, földrajz.

4.o.: Magaviselet, szorgalom, hit- és erkölcsstan, olvasás, nyelvtan, helyesírás, folyékony olvasás, tartalom-tárgyalás, fogalmazás, számtan, földrajz, szépírás, éneklés, testgyakorlás.

5.o.: Ugyanezek + történelem, polgári jogok, természetrajz, term.tan.

6.o.: Ugyanezek.

1940.

1.o.: Magaviselet, szorgalom, hit-és erkölcsstan, beszéd és ért. gyakorlat, olvasás és olv. tárgy., írás, számolás, ének, testnevelés.

2.o.: Magaviselet, szorgalom hit- és erkölcsstan, beszéd és ért.gyak., olvasás, írás, fogalmazás, helyesírás, számolás, rajz, ének, kézimunka, testnevelés.

3.o.: Ugyanazok, mint 2. osztályban.

4.o.: Ugyanazok, + földrajz.

5.o.: Magaviselet, Szorgalom, hit-és erkölcsstan, olvasás, írás, fogalmazás, helyesírás, számolás, földrajz, történelem, polgárjogi ismeretek, természetrajz, term.tan., egészségtan, rajz, ének, kézimunka, testnevelés.

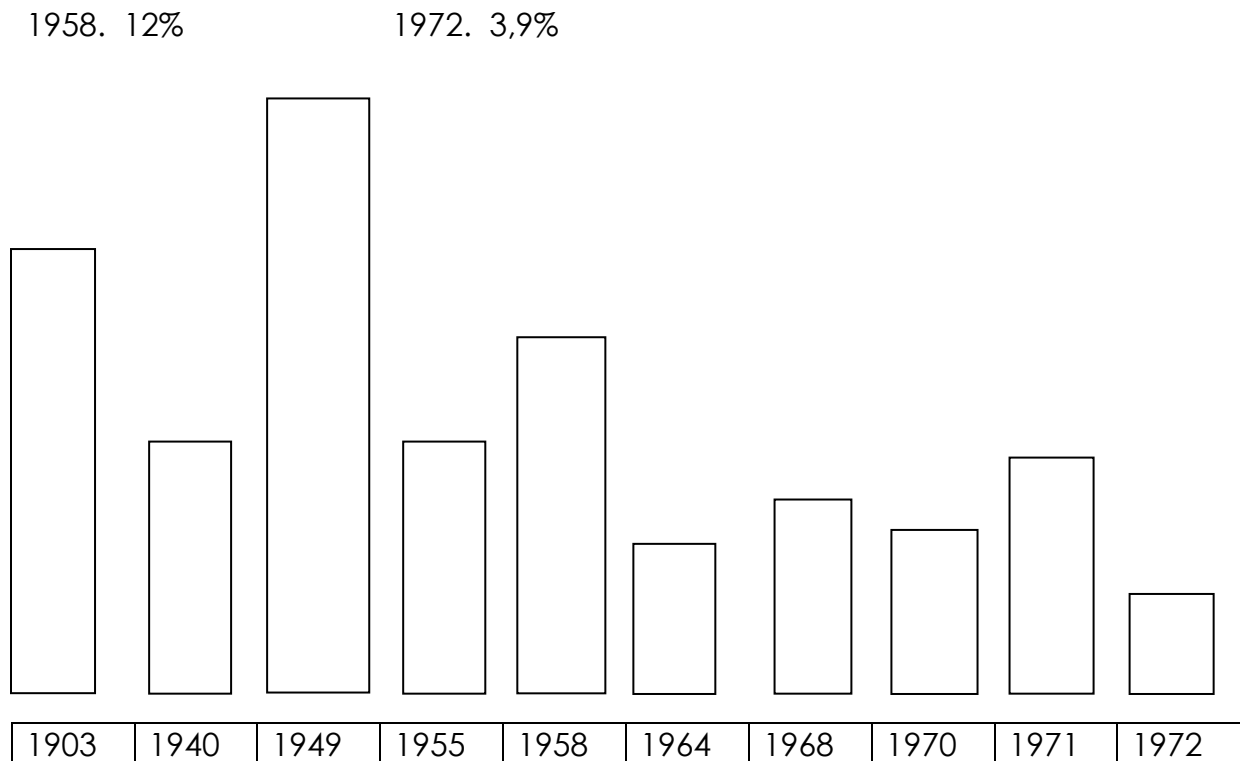
6.o.: Ugyanazok.

A tanulók osztályzatot kaptak: karácsonykor, húsvétkor, tanév végén. Az osztályzatok értéke a jelenlegi fordítottja volt: Kitűnő=1. 1946/47-től félévkor és év végén osztályozunk. Az érték: Kitűnő=5, elégtelen=1.

/1948/49-ben 7 jeggyel való osztályozás volt, de nem vált be./

Bukások:

1903. 16%	1964. 5%
1940. 8%	1968. 8%
1949. 17%	1970. 7,9%
1955. 8%	1971. 8,4%

Az 1971/72. tanév végén 11 napos un. pótfoglalkozás után lettek elbírálva azok, akik egyébként 1-2 tantárgyból buktak volna. Sok tanulónak hasznos volt ez a többlet foglalkozás.

Egyébként a jobb tanulásra való ösztönzést szolgálta az az alapítvány is, melyet az „1869. évben elhunyt, helybéli származású és recski földbirtokos Fején István az iskolaügy emelésére 1862-ben tett oly végből, hogy 300 ft évi kamatai a jó erkölcsű jobb tanuló gyermekek között ösztöndíjul osztassanak ki.”

Beiskolázás:

Osztályozatlanok %-ban:

1903/04 = 14 1940/41 = 5 1944/45 = 14 1948/49 = 12 1968/69 = 1 1969/70 = 2 1971/72 = 2 Tanítási segédeszközökkel való ellátottság:

A század elején, vagy ennél korábban szinte semmi sincs. Az 1930-40-es években is nagyon gyenge. Ilyen téren volt „hézagpótló” szerepe annak, hogy minden reggel $\frac{1}{2}$ 8-tól 8-ig az egész iskola kórusban mondta a szorzótáblát.

Az államosításkor, mint azt a jkv. mutatja, szinte semmi sincs. 1948-ban nyilvántartott ingó értéke nincs az iskolának. 1948 második felében gyarapodás 24,300ft, ebből 900 ft községi hozzájárulás, 200 ft ajándékozás, 23.200ft átvétel más intézettől.

„1949. szept. – Az iskola ellátottsága gyenge. Ekkor vásárolnak pl. Nádházi Lajos épület és bútorasztalostól egy használt szekrényt kémiai eszközök elhelyezésére 100 ft-ért. /Az iskolának csak 50 ft-ja volt, a másik 50 ft-ot tömegszervezetek adták./”

1972-ben közepesen ellátottnak mondható az iskola. Néhány területen egészen jó – pl. fizika, kémia – néhányon igen gyenge, pl. rajz, ének. Az ellátottságra utal, hogy pl. televízió: 5 db, keskeny filmvetítő 2 db, magnetofon 5 db, lemezjátszó 6 db, diafilmvetítő 14 db, írásvetítő 1 db van.

Ebben az évben kezdett el üzemelni Újtelepen az előadóterem a visszajelző készülékkel, s ugyanez készül a Belterületen is.

Továbbtanulás:

A 8. osztályt végzettek irányultsága:/ %-ban megadva/

	1969/70	1970/71	1971/72
Gimnáziumba	6	7	7
Szakközépiskolába	28	34	25
Ipari szakmunkásképzőbe	39	38	47
Mezőgazd. szakmunkásképzőbe	14	13	15
Nem tanul tovább	13	8	6

IV. A PEDAGÓGUSOK

Számok és nevek:

A régi időkben itt működött pedagógusokról semmiféle hivatalos dokumentáció nem található – csupán elvétve itt-ott egy utalás, melyekből azonban a működési időt nem lehet pontosan rögzíteni.

Az 1800-as évek végéig 1 fő, a kántortanító látta el az oktatási munkát. Leghíresebb kántortanítói família volt a Báthory-család, akik 1840-1880. között tevékenykedtek Tisza-Szajolban. Utánuk Zombok, majd Bencsik nevű kántortanítók voltak.

1903-ban kezdett itt kántortanítóskodni Renner József, aki 1930-ig tanított egy épületben, egy teremben.

A XX. század elején már kettős az alsó épület felépítésétől 4 tanító van...Ezek között említhető Feisthammer Károly 1910-1936-ig, valamint Schiszler Hugó 1925-1940-ig.

1929-ben Újtelepen az első tanító: Pongó Jánosné.

A Nagytenyő-pusztai iskola első tanítója: Renner Jenő /1903./ Hosszabb ideig tanított ott Csiky Anna /1930-1944./

A felszabadulás után Kókai Valéria került ide /1946-50/. utolsó tanítója volt ennek az iskolának Ladányi Lilla.

Az óvónők közül a régi időkből ismerjük Szabó Róza nevét, aki 1923-1937-ig működött itt

.

1944. Felszabadulás

Ebben az időben itt tanít: 5 apáca és 2 világi tanító: Papp M., Tarsita, Teklits M., Rosanna, Fekete M. Anita, Perlaky M., Edithe, Hás M. Eberharda.

Szlávik Gábor, Temesvári Ferenc.

Az 1948/49. év nevelői:

Szlávik Gábor megb.igazg., Cecei Ottó, Kókai Valéria, Deme Zoltánné, Csatáry Erzsébet, Varga Edit, Tokai Gyula, Kiss István.

Az 1951/52. év nevelői:

Törőcsik Jenő igazgató, Mizsei Ilona, Wendl Anna, Kiss Kálmán, Simon János, Báthor Margit, Rózsa Imréné, Rózsa Imre, Simon Jánosné, Bányai László, Dr. Erdélyi Lukácsné, Ladányi Lilla, Szlávik Gábor, Cecei Ottó, Nemes Győző.

1957/58-ban: 22 nevelő

1964/65-ben: 32 nevelő

1967/68-ban: 32 nevelő

Az 1971/72. év nevelői:

Kapocsi Antal igazgató, Wesniczky Antal ig.hely., Kepenyés Mihály ig.hely., Hegedűs Lukácsné, Elek Katalin, Kapocsi Antalné, Kollár József, Liptai Gyula, Simon Jánosné, Ócsai Istvánné, Bakos Irén, Hriczó Istvánné, Hriczó István, Cecei Ottó, Debreceni Bálintné, Forgó Irén, Kollár Józsefné, Kurucz Endréné, Móger Pálné, Török Miklósné, Török Pálné, Wesniczky Antalné, Sárréti István, Sárréti Istvánné, Révay Klára tanítók, tanárok.

Cecei Ottóné, Kepenyés Mihályné tanító, Simon János tanár, Filián Lőrincné, Hamar Lajosné, Németh Menyhértné óvónő, valamint szerződéssel: Sulák Istvánné, Juhász Lászlóné, Fülöp Antalné tanár, Szűcs Gáborné tanító és Ferencz Anikó képesítés nélküli tanító.

Rajtuk kívül 18 technikai dolgozója van az általános iskola igazgatóságának.

Közülük az 1971/72. évben alapított törzsgárda tagságot – 15 éves helyi szologálat után megkapták a következők: 1. Cecei Ottó, 2. Debreceni B-né, Filián L-né, 5. Kapocsi Antal, 6. Móger P-né, 7. Papp D., 8. Simon J-né, 9. Simon J., 10. Török P-né, 11. Török M-né, 12. Csernyánszki R. dajka, és Bodnár I-né dajka.

Életkörülményeiről

Egy 1945-ben kinevezett tanító jövedelme volt – eredeti díjlevél alapján:

„Díjlevél a szajoli kath. népiskolához a III. számú tanítói állásra 1945. évi október hó 21. napján megválasztott Cecei Ottó tanító részére az 1917. évi javadalmi jkv. alapján.

Tanítói fizetés Államsegélyből és helyi hozzájárulás Kovasóczy óvoda alap: 100.-Pengő...

2. természetben: lakás: 2 szoba, 1 előszoba, 1 konyha, éléskamra, 1 pince, 1 padlás, fáskamra, sertésól, baromfiól és 2 másik tanerővel közös sütőkemence. Kovasóczy óvoda alap Szajol község által fenntartva. Be nem számítható járandóság: 240.-Pengő.

3. 400négyzögöl veteményföld a vármegyei törvényhatósági bizottságnak 1916. évi március 20-án 6144 sz. határozat alapján Szajol községből be nem számítható járandóság: 20.-P.

Ezen tanítói állás helyi javadalma a vallás és közoktatásügyi miniszter 1939. évi 106683/1939/Vi.ü.o. számú rendeletével a kezdő tanítói fizetés 25%-ban van megállapítva. ...

Külön kötelességek: Az egyháztanács által kijelölt osztályt vezetni, A.E. munkájában részt venni; a kántort szükség esetén helyettesíteni és évenként a Manrórában lelkiyakorlaton részt venni. Szlávik Gábor jegyző, Dr. Lóczy Károly iskolaszéki elnök. ...Az egyházmegyei hatóság nevében és megbízásából jóváhagyom Eger, 1945. november 24-én Szentgyörgyi József egyházmegyei főtanfelügyelő."

A felszabadulás óta eltelt időben több alkalommal volt pedagógus bérrendezés. Legutóbb 1971 nyarán. Ez bérkategóriákat állított fel, s azon belül tól-ig határokat ahol megítéléstől függően szabadon mozoghat egy nevelő bére. Ez a bérrendezés az akkori súlyosabb problémákat tűrhetően megoldotta. Ezzel egyidőben, illetve 1972. január 1-én a bérgazdálkodás lekerült a községhez, illetve az igazgatósághoz, miután az a munkáltatói jogkört is átvette.

A szajoli oktatási intézmények évi béralapja 1.330.200.-ft lett.

Az 1950-es években kormányrendelet jelent meg arról, hogy a pedagógusok részére illetményföld adható. Ezt a földet Szajolban általában 1 kh körüli mennyiségben meg is kapták a pedagógusok. Az 1968. évben azután úgy lett véglegesen rendezve ez a kérdés, /újabb kormányrendelet alapján/, hogy állami tartalékföldből 31 kh 800 négyzögöl földet az iskola nevére írtak, illetve annak használójául azt telekkönyvileg kijelölték, s azóta ez kerül minden évben az adott nevelők között kiosztásra.

Lakáskörülmények

1951-ben 4 szolgálati lakás van a községben.

1972-ben 8 pedagógus szolgálati lakás van.

Ezek komfort szintje ugyan alacsony /3-ban van benn a víz/, ettől függetlenül megfelelőnek lehet őket minősíteni.

A Győzelem u. 17.szám alatti 3 szolgálati lakás azonban hosszú ideig már nem tartható fenn, mert az épület egészen, a szó szoros értelmében szétesőben van és szakvélemény szerint egyszerűen nem érdemes rá pénzt fordítani...

Ez az épület egyébként 1957-ben lett átalakítva szolgálati lakássá 118.000.-ft költséggel.

A meglévő szolgálati lakások az ilyen irányú igényeket jelenleg kielégítik, annál is inkább, mivel 12 saját családi házzal is rendelkeznek az itt dolgozó pedagógusok, ebből 6 ház OTP kölcsönrel épült az utóbbi években.

V. IRÁNYÍTÁS

Az iskola irányítása 1948-ig lényegében Szajolban az egyház hatásköre volt.

Gyakorlatilag az iskolaszéki elnök /a mindenkori plébános/ volt az iskola igazgatója is. 1939-1948. között mellett, a tanítók közül is volt egy címzetes igazgató. 1948-1964-ig egy igazgatóság volt a község területén. 1964-ben külön igazgatóságot szerveztek a belterületen és újtelepen, majd 1969-ben újra egy igazgatósággá vonták össze az akkor már teljesen önállósult egységeket. Időrendiség a vezetésben: /Igazgatók/

1903-1935	Korenkó Bertalan plébános /isk.széki elnök/	
1936-1939	Dr. Lóczy Károly plébános /isk. széki elnök/	
1939-1948 elnök/	Szlávik Gábor tanító /1946-ig Dr. Lóczy K. isk. sz. /1946-1948-ig Benke István pl. isk. szék. elnök/	
1948-1950	Cecei Ottó tanító	
1950-1951	Simon Jánosné tanító	
1951-1953	Törőcsik Jenő tanító	
1953-1954	Fábián András tanító	
1954-1964	Simon János tanár	
1964-1967	Szalóki László tanár	Belterület
1964-1969	Simon János tanár	Újtelep
1968-1969	Kapocsi Antal tanár	Belterület

Igazgatóhelyettesek:

1969-2002	Wesniczky Antal tanár
	Kepenyes Mihály tanár
1996-ban nyugdíjba vonult:	Kurucz Endréné

2002-2006.

Urbanovszkyné

2006-

Némethné Gerecs Judit

VI. FELNŐTT OKTATÁS

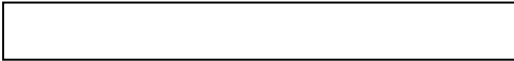
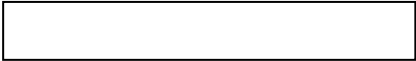

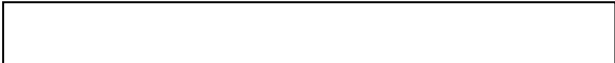
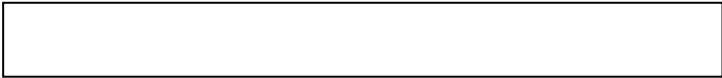
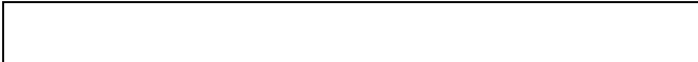

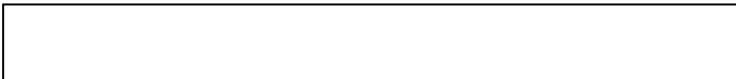
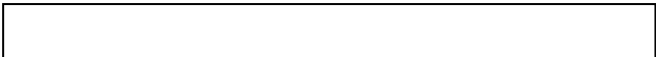
Esti tagozaton az általános iskola 5-8. osztályában:

Dátum	Összes vizsgát tett hallgató	Ebből 8. osztályos
1959/60	23	-
1960/61	31	19
1961/62	38	13
1962/63	51	14
1963/64	38	13
1964/65	38	14
1965/66	17	9
1967/68	7	7
1968/69	24	12
1969/70	25	-
1970/71	14	14

VII. NAPKÖZI OTTHONI ELLÁTOTSÁG

Iskolai napközi:

1959/60		80
1960/61		61
1961/62		67
1962/63		102
1963/64		96
1964/65		120
1965/66		118
1966/67		122
1967/68		118
1968/69		121
1969/70		105

1970/71
135

1971/72

160

Napközis foglalkozási termeink kezdettől fogva nem a legmegfelelőbbek. ugyanott étkeznek, ahol tanulnak, s a termekbe a váltott tanításnak megfelelő alsós, vagy felsős csoportok vannak délelőtt, délután. További létszámnövelésre helyiséghiány miatt nincs lehetőség.

Óvodai napközi:

A felszabadulás előtt általában 30-40 óvodába járó gyermek volt. Jelenleg már nem tudja az óvoda kielégíteni a jelentkező szükséglete. Az utóbbi években a felvehető létszám 120%-át fogadja be az óvoda, s mégis 25-30 olyan gyermek nincs fölvéve, ahol mindkét szülő dolgozik.

A férőhely 60 fő.

1972-ben veszi kezdetét egy új óvoda építése, mely egyrészt tanácsi költségvetésből, másrészt a helyi üzemek anyagi hozzájárulásából jön létre.